Przesyłka opłacona ryczałtem

№ 10 Панядзелак, 19-га Красавіка 1926 г. м. Вільня Год I

БЕЛАРУСКАЕ СЛОВА

Выходзіць раз у тыдзень Цана нумару 20 грош.

Нацыянальнае адраджэньне — [тэр]ыторыяльная і культурна-нацыянальная аутаномія.—Зямля сялянам на падставе уласнас[ьці.—Дэм]кратызм.—Барацьба з комунізмам.—Нацыянальная царква.—Краевая [палітыка.—Д]алучэньне Усходняй Беларусі да Заходняй.

Ц... на 1 мес... 3 ... ўдвая дар...

... Рэдакцыі і Адміністрацыі: Wilno, ul. Niemiecka 1 Hotel „Sokołowski" pokój Nr 23. Рэдакцыя адчынена ад 12 — 2 гадз. штодня апрача сьвятаў.

Цана абвестак: перад тэкстам— 20 гр.
„ сярод тэксту — 25 гр.
„ на апош. стар. — 10 гр.
За радок нонпарэля.

Дэмагогія і жыцьцё.

Усе памятаюць, як абурылася на нас нябошчыца „Бел. Ніва" за тое, што мы, сярод іншых лёзунгаў нашае газэты, выставілі „далучэньне Усходняй Беларусі да Заходняй." Апэлявала, нават, да Войкава!..

Цяпер на нас нападае беларускі эсэр Т. Грыб (Бюлет. бел. эсэраў № 3—4, Прага). П. Грыб крытыкуе наогул „арыентацыі" як „на Маскву", так і „на Варшаву". Нападае на нас зусім у прызваітай форме і прабуе *ідэолёгічна* даказаць нам нашую неправату. Прыпамінае, што „Грамадзкі Голас" у сваім часе выставіў сваёй праграмай „аўтаномію, як першы этап да незалежнасьці", а „Бел. Слова" выставіла толькі „тэрыторыяльную і культурна-нацыянальную аўтаномію".

Дык, перад усім, мы хацелі-б растлумачыць п. Грыбу, што лёзунгі, якія мы абвесьцілі ў „Бел. Слове" — гэта нашая *рэальная* праграма. Імкненьне-ж да Незалежнасьці — гэта Ідэал. Мы глыбока пераконаны, што як пры сучаснай агульна-эўрапэйскай кон'юнктуры наагул, так і палітычным становішчы Расеі і Польшчы, гэты Ідэал дапяць рэвалюцыйным шляхам, раптам—нельга. Мы лічым, што ўсе рэвалюцыйна-комуністычныя мэтады, якія праклямуе „Сел.-Раб. Грамада" ня толькі не прывядуць Беларускі народ да вызваленьня, а наадварот,—укінуць яго ў рукі найбольш агіднай і дэспотычнай з уладаў—улады міжнароднай комуністычнай партыі. Роўным чынам мы лічым несуразнасьцю, а з боку нацыянальнага этычна даволі „гібкім", даваць прысягу на вернасьць Дзяржавы (як гэта робяць усе паслы!), атрымліваць дзяржаўную пасольскую пэнсію, карыстацца нетыкальнасьцю і прывілеямі і адначасна... быць „адкрытым незалежнікам" (на паперы!) не прызнаючым гэтай-жа дзяржаўнасьці!..

Дзіўная камбінацыя: пасол Сойму Дзяржавы, не прызнаваючы гэтай-жа Дзяржавы!

Ісьціну, што кожны патрыёт імкнецца да незалежнасьці, ці-ж трэба даказываць? Даказалі гэта мы на дзеле, калі падымалі аружнае паўстаньне на Случчыне за Незалежную Беларусь. Даказалі гэта і тады, калі аб'едналыя ў нелегальнай (ад Польскай улады!) беларускай паўстанчапартызанскай арганізацыі „Нар. Хаўрус за Бацькаўшчыну" вялі аружную барацьбу *на бальшавіцкай тэрыторыі Усходняй Беларусі* з комуністамі, за што потым сядзелі ў польскіх турмах (працэс групы Паўлюкевіча ў 1922 годзе). То быў разгар флірту і польска-бальшавіцкай „дружбы"... Але—гэта Ідэал. І йсьці да яго можна рознымі шляхамі. Па воле лёсу мы — грамадзяне Польскай Дзяржавы. Мы маем дэмократычную конституцыю, якая юрыдычна забясьпечвае нам шырокія нацыянальна-палітычныя правы. Праўда, конституцыя гэтая ў жыцьцё праводзіцца надта слаба, але самы факт яе істнаваньня дае нам магчымасьць, апіраючыся на ёй, праўна і легальна змагацца за свае правы, чаго, напр., ніяк нельга рабіць у Савецкай Беларусі, дзе няма ніякага прававога ўкладу, а дзе пануе праізвол і нарушэньне ўсіх правоў чалавечых і Божых. Жыцьцё паказала, што толькі шляхам эвалюцыі, шляхам упартай, штодзённай, навукова-культурнай працы, можна дайсьці да Ідэалу. Трэба ўзгадаваць цэлае пакаленьне сьвядомай інтэлігэнцыі, трэба паглыбіць сьвядомасьць у шырокіх народных масах, трэба пашыраць нацыянальную солідарнасьць, арганізавацца і паступова здабываць палітычныя пляцоўкі. Толькі гэтым шляхам можна верна дапяць рэальных рэзультатаў.

Гэтым шляхам ідзем і мы. Праўда, мы ня кідаемся грымотнымі лёзунгамі, не надзеваем блескучых тогаў сёньняшней, ні на што ня гледзячы, праўдзівай незалежнасьці, а чырвоныя вопраткі фальшыва—незалежнай Савецкай Беларусі, мы адкідаем з агідай! Мы ідзем рэальнай дарогай. Мы працуем на час. Мы імкнемся, каб даць хаця бы што-небудзь рэальнае змучанаму Народу. І калі нам ўдасца гэтае зрабіць, мы будзем лічыць, што сваё заданьне выпаўнілі. Мы лічым, што калі ў хвілі найбольш цяжкай для беларускага народу, калі хваля шовінізму абрушылася на беларусаў; калі дзякуючы разумнай „рэвалюцыйнай" палітыцы нябочшыка „Бел. Пас. Клюбу" лічылі ўсіх бальшавікамі і амаль не бандытамі; калі ў гэты цяжкі час нам удаліся гэткія рэальныя рэчы, як утварэньне настаўніцкіх курсаў, дзе 90 беларусаў-настаўнікаў вучацца і будуць мець кваліфікацыю, якая на ўсё жыцьцё забясьпечывае ім чалавечае істнаваньне; калі нам удалося пасьля вялікіх змаганьняў адстаяць адну з нашых культурных пляцовак — Бел. Клецкую Гімназію, якой пагражала закрыцьце, бо міністэрства не зацьверджала 3 вучыцялёў і дырэктара; калі мы маем магчымасьць пасылаць у беларускую гушчу бел. друкаванае слова, закладаць бібліятэкі, пашыраць беларускі народны тэатр і беларускія сьпевы; калі мы можам выступаць у абароне нашых запужаных сялян — мы лічым, што мы прыносім рэальную карысьць народу, а адначасна кладзем фундамэнт пад будучыню Беларусі.

А калі нам ўдасца дабіцца, каб дзьверы вышэйшых школаў былі бы шырока адчынены для нашай моладзі, каб ей ня прыходзілася выежджаць з Бацькаўшчыны на чужыну за навукай; калі нам ўдасца паставіць на парадак дзенны справу самаўраду; калі па сканчэньні гэтых курсаў адчыняцца наступныя чарговыя, аб чым Рада і „Прасьвета" пачалі ўжо клопаты; калі мы даб'емся, каб пры надзеле зямлі яе атрымалі беларусы, а не асаднікі; калі мы ўсюду будзем мець сваю беларускую школу — тады гісторыя і беларускі народ апраўдае нас за наш кампрамісовы шлях.

П. Грыбу надта лёгка з Прагі гаварыць аб незалежнасьці (не ў ідэале, а ў практычным жыцьці). Лёгка крытыкаваць „арыентацыі", седзячы ў Чэхаў. Але калісь, калі й п. Грыб рэальна рабіў, дык на практыцы выходзіла трохі інакш. Калісь п. Грыб, як міністар ўнутраных справаў Ураду Ластоўскага падпісаў вядомую „ўмову" з літвінамі, па якой Вільня пераходзіла да Літвы, а Літва за гэтае міласьціва „падаравала" беларусам Горадзеншчыну (якую трэба было адбіць беларускімі рукамі ад палякоў!), як „тэрыторыю" для Незалежнай Бел. Рэспублікі. Ці п. Грыб ня лічыць Віленшчыны беларускай зямлёю? Ці гэтую ўмову ён не знаходзіць даволі далёка ідучым кампрамісам? А вось мы лічым, што пры безупынна растучым беларускім адраджэнскім руху, парлямэнтарнае змаганьне пры рэспубліканскім строю прымае ўсё большае значэньне. А ці ж не ясна, што чым народ больш спаяны і чым яго больш, тым змагацца лягчэй.

Вось дзеля чаго мы стаім за злучэньне абедзьвюх частак Беларусі. З другога боку бальшавікі нішчаць Беларусь і калечаць душу беларуса, а сваім комуністычным брудам паскудзяць і компромітуюць самы Ідэал, прыкрыўшы яго чырвонымі лахманамі. Вось дзеля чаго мы выставілі лёзунг далучэньня Усходняй Беларусі да Заходняй. *Не далучыць да Варшавы*, як хоча даказаць п. Грыб, а *злучыць абедзьве часткі Беларусі мы жадаем*, каб было лягчэй змагацца *за лепшую сучаснасьць* і каб быць бліжэй да Ідэалу.

ПАЛІТЫЧНЫ АГЛЯД.

Пасьля сакавіковай сэсіі Лігі Народаў у Эўрапэйскай палітыцы настала часовае зацішша. Толькі Нямеччына пачала энэргічную падгатоўку да будучай сэсіі Лігі Народаў, на якой у другі раз будзе разглядацца справа аб уваходзе яе ў Лігу і аб пашырэньні ліку сяброў Рады Лігі Народаў. А рэшта дзяржаваў, як Францыя, Англія, Італія, Польшча і С.С.Р.Р. заняты ўрэгуляваньнем унутраных фінансава-эканамічных і палітычных пытаньняў.

Французам урэшце надакучыў фінансавы крызіс і бязупынныя зьмены міністраў фінансаў. І яны прынялі фінансавы праэкт міністра Пэрэ, які перш за ўсё ўводзіць г. наз. падушны падатак. Апрача таго ўтварыўся нацыянальны камітэт дзеля збору дабравольных ахвяраў на падтрыманьне курса франка. Ведама толькі пагроза фінансавай катастрофы часова спыніла палітычнае змаганьне партыяў, якое хутка пачнецца ізноў. Фінансавы праэкт прайшоў у палаце дэпутатаў і сэнаце толькі дзякуючы таму, што сацыялісты ўстрымаліся ад галасаваньня. Але амаль не прымусовая адстаўка міністра ўнутраных справаў Мальві прыхільніка сацыялістаў і крайніх радыкалаў, азначае пачатак новай палітычнай буры, якая кончыцца бязумоўным правалам кабінэта Брыяна і новым захватам улады праз Эрыё і Кайо.

У Англіі ідуць перагаворы між вуглякопамі і прадпрыемцамі пры пасрэдніцтве ўраду. Першага траўня мінае срок часовага дагавора між гэтымі трама старонамі, паводле якога ўрад субсыдзіраваў вугальную прамысловасьць. Далей урад ня можа рабіць гэтых расходаў, бо яны зьяўляюцца страшэнным цяжарам для насяленьня. Без узаемных уступак з боку прадпрыемцаў і з боку рабочых ня можа быць згоды. Рабочыя сёлета настроены больш згодна, чымсь летась. Урэгуляваньне вугальнага конфлікта зьяўляецца для Англіі пытаньнем жыцьця

і сьмерці, асабліва дзеля таго, што прадбачыцца фінансава-эканамічнае збліжэньне Амэрыкі з Нямеччынай, што вельмі непакоіць усю Эўропу.

Злучаныя Штаты Паўночнай Амэрыкі, як ведама, завалены золатам! Яны ня ведаюць, як яго пазбыцца. У часе вайны, а нават і пасьля вайны амаль што ня ўсё золата Эўропы перайшло ў Амэрыку. Уся Эўропа ў даўгах у яе, і вечна плаціць Амэрыцы даўгі і працэнты. Гадавы даход Злучаных Штатаў даходзіць 60 міьярдаў даляраў. Там капітал гэтулькі мала мае цэннасьці, што даход ад яго 2—3 з паловай прац. лічаць нармальным, у той час як у нас лічыцца нармальным 72 прац. у год. Дзеля гэтага няма дзіва, што амэрыканскі капітал шукае выгадных і пэўных для сябе рынкаў. Але пасьляваенная збанкрутаваўшай Эўропе амэрыканскія капіталісты мала вераць. Здаецца дзіўным, што з усіх эўрапэйскіх дзяржаваў найбольш давера ў амэрыканскіх капіталістаў мае перамоканая Нямеччына, дзякуючы сваей дысцыпліне, працаздольнасьці і высокаму развіцьцю тэхнікі. Дзеля гэтага амэрыканскі капітал і выбраў Нямеччыну як сваю базу ў Эўропе. І ў той час, як Францыя, Польшча і С.С.Р.Р. ня могуць атрымаць у Амэрыцы вялікіх пазыкі, Нямеччына завалена амэрыканскімі пазыкамі—і дзяржаўнымі, і прыватнымі. Асабліва павялічыўся прыток амэрыканскага золата ў Нямеччыну пасьля выбараў прэзыдэнтам Гіндэнбурга. Да пяпярэдняга часу Нямеччына атрымала ў Амэрыцы *мільярд даляраў*. Апрача гэтага амэрыканскія капіталісты купляюць шмат акцыяў нямецкай прамысловасьці. Калі ўзяць пад увагу, што Нямеччына карыстаецца пазыкамі таксама і ў іншых дзяржавах, як Англія, Швайцарыя, Галяндыя, Швэцыя ды інш. і апрача таго атрымлівае міжнародную пазыку ў суме 800 міл. марак паводле пляна Даўса, дык будзе ясна, які важны рынак прадстаўляе Нямеччына для сусьветнага капітала. Цяпер Нямеччына перапоўнена золатам і поўнацэннай валютай. Гэта відаць з таго, што курс новай нямецкай валюты праз увесь час ані крыху не хістаецца, ня гледзячы на перажываемы эканамічны крызіс і безрабоцьця. Залатое пакрыцьцё грашовага абароту дзяржаўнага банка даходзіць да 57 прац., а разам з поўнацэннай чужаземнай валютай—76 прац., г. зн. навет вышэй, чымсь было перад вайной.

Гэта вельмі непакоіць Англію, Францыю і ўсе іншыя эўрапэйскія прамысловыя дзяржавы. Амэрыканскі капітал злучаны з нямецкай тэхнікай, ведай і фізычнай выносьлівасьцю, можа забіць усю эўрапэйскую прамысловасьць. Апрача таго, магутныя зацікаўленая лёсам Нямеччыны Амэрыка будзе яе падтрымоўваць і палітычна. Плян Даўса, які замяніў рэпарацыйны плян, значна паменшыўшы рэпарацыйную плату Нямеччыны, паявіўся галоўным чынам дзякуючы Амэрыцы і мае назову амэрыканскага фінансавага экспэрта Даўса. Але цяпер немцы незадаволены навет плянам Даўса, проці якога пачалася ціхая кампанія. І ў гэтым іх крыху падтрымоўваюць амэрыканцы, якія маюць надта невялічкі працэнт ад нямецкіх рэпарацыяў. На днях амэрыканская гандлёвая палата зрабіла справаздачу аб эканамічным палажэньні Нямеччыны, у каніцы якой гаворыцца, што плян Даўса вельмі абцяжае Нямеччыне ўплату працэнтаў за прыватныя амэрыканскія даўгі. Ведама, немцы гэту ўвагу амэрыканскіх фінансавых сфэраў прыймуць да ведама і ў будучыне могуць разьлічаць на падмогу з боку Амэрыкі ў магчымых конфліктах з саюзьнікамі ня толькі эканамічнага, але і палітычнага хатактэра. Вось дзеля чаго Англія і Францыя вельмі ўстрывожыліся.

Толькі Польшча не разумее гэтай небясьпекі. Ня гледзячы на тое, што эканамічны крызіс даходзіць вялізных размераў, што курс злотага хістаецца, што няма ніякае надзеі на заграничную пазыку. ня робіцца нічога, каб направіць палажэньне. Прадстаўнікі рабочых ўурадзе не пазваляюць павялічыць час работы, ані паменшыць плату ўрадоўцам, або скараціць іх штат, або паменшыць сацыяльныя расходы і камунальны бюджэт, пагражаючы выхадам з коаліцыі, а правыя ня могуць згадзіцца на далейшае памяншэньне арміі і паліцыі ды павялічаньне простых падаткаў. Бюджэт на сёлетні год зроблены з дэфіцытам у 300—400 міл. зл. І ніхто ня ведае з якіх крыніцаў пакрыць гэты дэфіцыт. А калі ня будзе знойдзена новых крыніцаў, што вельмі магчыма, дык ужо 1 траўня ня будзе чым заплаціць урадоўцам пэнсыю. Дайшлі да тупіка.

Зусім інакшы характар мае фінансава-эканамічны крызіс у С.С.Р.Р., які зьяўляецца рэзультатам бальшавіцкай сыстэмы гаспадараваньня. У той час як у Польшчы й ўва ўсей Заходняй Эўропе эканамічны крызіс і безрабоцьце зьяўляюцца рэзультатам перапраізводства тавараў, у С.С.Р.Р. адчуваецца страшэнны голад усіх тавараў і фабрыкі не працуюць. Перад Вялікаднем зачыніліся амаль што ня ўсе хлапчата-бумажныя фабрыкі дзеля таго, што не хапала сыр'я. Чыгуначны рух паменшаны на палову дзеля таго, што не хапае апалу. У С.С.Р.Р. няма апалу!? Лік безработных больш за 2 міл. Гэта ў работніцкай рэспубліцы!! З заграніцы нічога не прывозяць, дзеля таго што няма за што купіць. А напавер ніхто нічога не дае. Грошай таксама ніхто не дае. Вывазіць няма чаго. Надзеі на ўраджай ня зьдзейсьніліся. Шмат у якіх мясцох голад. Курс чырвонца падае. На грашовым рынку паніка. Рабочыя незадаволены. Рыкаў, Каменеў ды інш. езьдзяць па рабочых цэнтрах і стараюцца супакоіць. Але ці на доўга супакояць? Ці ня час ужо зыйсьці са сцэны?

N.

АПОШНІЯ НАВІНЫ.

У Польшчы.

— Увесь тыдзень прайшоў у Варшаве пад жахам маніфэстацыяў безработных. Маса арыштаваных. Есьць шмат патурбаваных.

— Прэмьер Скшынскі езьдзіў у Прагу Чэскую і Вену. Мэта падарожы—наладжаньне прыяцельскіх адносінаў з Чэхамі.

— Ужо некалькі дзён у Варшаўскім Акружным Судзе разглядаюцца дзьве вельмі цікавыя справы: 1) б міністра, прэзэса П.К.О. (Паньствовая Каса Ашчаднасьці) Ліндэ і яго хаўрусьнікаў па абвінавачаньню ў надужыцьцях, ад якіх скарб пацярпеў на некалькі мільёнаў злотых стратаў і 2) некалькіх ваенных дактароў абвінавачаных у тым, што штучна калечылі рэкрутаў і потым звальнялі іх ад вайсковай службы.

— У зьвязку з неабходнасьцю паменшаньня бюджэта, паміж міністрамі скарбу і чыгункі ідуць перагаворы аб „рэдукцыі“ на чыгунках. Мін. Скарбу дамагаецца звальненьня 18 тысячаў чыгуначнікаў.

— Агульны лік безработных, зарэстраваных у Польшчы, дасягае 345 тысячаў чалавек.

— Пасьля таго, як нумар быў ужо набраны, з Варшавы была атрымана тэлеграма аб забойстве был. прэзэса П. К. О. — Ліндэ, аб працэсе якога мы сёньня вышэй друкуем. Забіў Ліндэ, стрэлам з рэвальвэру, сэржант польскага войска Вацлаў Цмелецкі.

ЗАГРАНІЦАЙ.

ФРАНЦЫЯ. У Парыжы, ў працягу 6 дзён адбываўся г. зв. „зарубежны“ зьезд расейскай эміграцыі, які ў большасьці складаўся з манархічных арганізацыяў. На зьезд зьехалася 420 дэлегатаў з 26 розных дзяржаваў. Прынята шмат рэзалюцыяў, якія сапраўды нічога новага не гавораць. Праўда, гаварылася аб тым, што зямля, якая адышла да сялянства, адбірацца не павінна, але рэзалюцыя аб гэтым не галасавалася. Па нацыянальнаму пытаньню зьезд гэтак сама не сказаў нічога выразнага. Відаць расейскія манархісты нічога яшчэ не навучыліся. Між іншым зьезд абвесьціў вялікага князя Мікалая Мікалаевіча правадыром у барацьбе з бальшавікамі.

НЯМЕЧЧЫНА. Вядуцца перагаворы аб новым Савецка-Нямецкім дагаворы, які мае быць дапаўненьнем да дагавору ў Рапалло. Паміж прадстаўнікамі ўрадавых партыяў і міністрамі ўнутраных справаў і справядлівасьці вядуцца перагаворы аб кампрамісе ў справе адшкадаваньня панучым фаміліям.

АМЭРЫКА. Кангрэс асыгнаваў на *ваенную* авіяцыю 85 міл. даляраў... Вось дык „падгатоўка“ да канфэрэнцыі аб разбраеньні, аб якой гэтак клапоціцца Амэрыка!..

ІТАЛІЯ. Калі прэмьер Мусоліні выходзіў са зьезду дактароў, на яго напала нейкая англічанка Джыбсон і некалькімі стрэламі з рэвольвэру раніла яго. Рана Мусоліні—лёгкая. Ужо на другі дзень ён паехаў у італьянскую калёнію Трыполітанію. Пакушэньне на Мусоліні выклікала масавыя маніфэстацыі фашыстаў.

КІТАЙ. Камандаваньне г. зв. „Народнай Арміі“ — на прапанову маршалка Ву-Пэй-Фу аддала Пэкін без бою. Прэзыдэнт кітайскай рэспублікі, сабраўшы з сабой печаці, схаваўся ў адным з Эўрапэйскіх пасольстваў, заявіўшы, што здымае з сябе адказнасьць за будучыя распараджэньні. У Пэкіне спакой і парадак. У ваколіцах жа Тзян-Дзіня ідуць вельмі ўпартыя і крывавыя баі паміж народнай арміяй і войскам Чанг-Тсо-Ліна.

МАРОКО. Паміж Абд-эль-Крымам, французамі і гішпанцамі пачаліся перагаворы аб замірэньні. У зьвязку з гэтым —у Мароко спыніліся баі. Аднак, як пішуць нямецкія газэты, рыфкабілы не згаджаюцца на мір, бо французы і гішпанцы ставяць першым варункам — поўнае разбраеньне войскаў Абд-эль-Крыма.

ГРЭЦЫЯ. Прэзыдэнтам Грэцкай рэспублікі выбраны дасюлешні дыктатар гэнэрал Пангалос. У рэзультаце гэтых выбараў у Салёніках паўсталі вайсковыя часьці, каля 5000 чал. Паўстаньне „усьмірылі“. Верхаводаў засудзілі на сьмерць, але новы прэзыдэнт усіх памілаваў.

Інстытут досьледу нацыянальных пытаньняў у Польшчы.

У Варшаве арганізаваўся г. зв. „Інстытут досьледу нацыянальных пытаньняў у Польшчы“.

Мэтай гэтага інстытуту зьяўляецца перадусім зьбіраньне матэрыялаў, маючых адносіны да культурнага, эканамічнага, рэлігійнага і палітычнага жыцьця нацыянальных меншасьцяў у Польшчы. Адначасна Інстытут будзе зьбіраць матэрыялы аб варунках жыцьця і праўным палажэньні нацыянальных меншасьцяў у іншых дзяржавах, зварачаючы спэцыяльную ўвагу на жыцьцё ў гэтых дзяржавах польскай меншасьці.

Апрача гэтага Інстытут мае на мэце шляхам апублікаваньня сабраных матэрыялаў, складаньня мэмарыялаў да ўладаў, арганізацыі лекцыяў і конфэрэнцый пазнаёміць польскае грамадзянства з жыцьцём нацыянальных меншасьцяў у Польшчы, і гэткім чынам дапамагчы ўтварэньню варункаў згоднага сужыцьця тых народаў, якія ўваходзяць у склад Польшчы.

Да ўраду Інстытута ўвайшлі: пасол Ст. Тугут (старшыня), пас. Л. Хоміньскі, праф. М. Гандэльсман, праф. Каменецкі, Асмалоўскі (скарбнік) і А. Тарноўскі (сэкратар). З свайго боку, Урад вызначыў кіраўніком інстытуту п. Т. Галувку і сэкратаром п. Папроцкага.

Інстытут зьвярнуўся да ўсіх палітычных, грамадзкіх, прасьветных і эканамічных арганізацыяў нацыянальных меншасьцяў у Польшчы з просьбай прысылаць Інстытуту ўсе выданьні, копіі прашэньняў і мэмарыялаў да ўлады, а таксама і ўсе іншыя матэрыялы, якія характарызуюць варункі жыцьця, працы і імкненьня нацыянальных меншасьцяў у Польшчы.

Адрэс Інстытута: Warszawa, ul. Mazowiecka, 16.

У С. С. Р. Р.

У сямейцы Комінтэрна.

Заграмічныя газэты друкуюць незвычайна цікавы дакумэнт, з фатаграфічнай адбіткай арыгінальных подпісаў пад ім. Гэта—пратэст прадстаўнікоў розных народаў пры Ш Інтэрнацыянале, якія выступаюць з сямейкі Зіноўевых, Радэкаў і інш. „стаўпоў“ комінтэрну, з прычыны бандыцкай іх палітыкі. Вось зьмест дакумэнту: „Усе групы ком.-партыі Чылі, Аргентыны, Бразыліі, Цэнтральнай Амэрыкі і Антыльскіх астраваў, Уругвая і Парагвая, Пэру, Вэнэцуэлы і Калюмбіі, Панамы і Гватэмалы, заяўляюць, што апошняя палітыка, якую вядзе камісія заграничнай прапаганды Ш-га Інтэрнацыяналу, зьяўляецца жывым запярэчаньнем старым прынцыпам марксізма. Хаця ідэі Леніна павінны быць запаваны сьвята і цьвёрда ў сэрцы кожнага комуніста, аднак правядзеньне гэтых ідэяў у жыцьцё не павінна быць аддадзена эгоістычнаму кіраўніцтву сэкцыі ВКП. Пакуль паны Зіноўеў, Радэк і К-о вядуць гэткую палітыку, мы лічым сябе змушанымі адмежавацца ад Масквы. Прычыны нашага выхаду наступныя:

1) Дыктатура „ІККІ“ (Выканаўчы Камітэт Комуністычнага Інтэрнацыяналу) над усімі заграничнымі арганізацыямі,

2) Крыніца даходу фінансавай сэкцыі камісіі заграничнай прапаганды;

Увага: Мы маем на ўвазе палітыку тэхнічнага падтрымманьня фальсыфікацыі грошаў ува ўсіх дзяржавах Эўропы ў працягу 1921—1926 г.г. Агульная сума падробленых, пад кіраўніцтвам Масквы, грошаў даходзіць да 180 мільёнаў францускіх франкаў, з якой сумы ўзята для прапаганды за граніцай 69 мільёнаў.

3) Праступная палітыка, якая вядзецца на гэткім грунце, бязумоўна павінна прывясьці да ўгалоўчыны. *Не бандытызмам трэба ісьці да сацыяльнай рэвалюцыі таварышы Зіноўеў і Радэк!*

4) Сыстэма індывідуальнага тэррору, якая была прынята на тайным паседжаньні камісіі заграничнай прапаганды ад 8 студня, што зусім пярэчыць партыйнай праграме.

Усе гэтыя факты палітыкі Зіноўева, Радэка і К-о змушаюць кожнага чэснага комуніста на нейкі час забыцца аб шляху да Масквы“.

Падпісалі: прадстаўнік комуніст. арганізацыяў Чылі і Аргентыны—пры Ш інтэрнацыянале Аскар Толеда і Гонэс.

Прадстаўнік Бразыліі — Мануэль Гутьерэс дэ Арэнас.

Прадстаўнік Цэнтральнай Амэрыкі і Антыльскіх астраваў—Мануэль Касьціно і Рэчэс.

Прадстаўнік Уругвая і Парагвая—Пэдро Вашкес і Пэрэс.

Прадст. Пэру, Вэнэцуэлы і Калюмбіі—Антоніо Сурэда і Варэла.

Прадст. Панамы і Гватэмалы—Рыкарда Гонзалес і Арростэгуй.

Добрая атэстацыя панам верхаводам комінтэрну і гэта ад сваіх-жа! Бандытызм... чэсныя комуністы—„змушаны адыйсьці“... Ну, а як-жа нашая Грамада і п.п. Мётлы і інш.—уважаюць, што *ім* зусім „па пуці“ з тавар. Зіноўевым і інш., ад якіх аджэгнываюцца нат комуністы?

Зьдзекваюцца над верай.

У Рыскай газэце „Слова“, доктар, нядаўна ўцёкшы з Менску, друкуе жудасныя ўспаміны аб зьдзеках ко-

муністаў над верай. Вось што піша гэты доктар: „У губэрнатарскім садзе ў Менску адбываецца сьвяточнае народнае гуляньне. Уваход—платны—20 кап. Перад эстрадай натоўп народу, пераважна — комуністычная моладзь. Выходзіць конфэрансье—прэзэс хаўруса артыстаў. Пастыры живой царквы — заяўляе ён—запрапанавалі залічыць у лік сьвятых Энгельса, Маркса Карла і Леніна, дзеля іх асаблівых заслуг перад народам. Савецкая ўлада гэтую прапанову не прыняла, аднак мы зараз адправім абразцовы малебен новым угоднікам нашым“.

Пасьля гэтага пачынаецца нешта зусім дзікае. На сцэну выходзяць нейкія асобы ў рызах сьвяшчэннікаў, дыякана і дзячка, хор пяўцоў. Выносяць і ставяць налой, сьвятыя дары, крыж, кадзілла. эвангэльля, партрэты „сьвятых“ Леніна, Маркса, Энгэльса. „Яшчэ молімся аб ВПСПС, аб віках, вцыках, аб цыке і саўнаркоме“ вазглашае дыякан. Хор пяе: „падцягніся Госпадзі, Сьвяты Ленін малі Бога аб нас“. Вазглашаецца многалецьце „*благочэсьцівейшаму, самадзяржаўнаму* і вялікаму саўнаркому нашаму“ і г.д.

У часе „малебства“— сьвяшчэннаслужыцелі выконваюць правай рукой цынічны і пахабны рух, які павінен азначаць жагнаньне... Памятаю, якое цяжкое, магільнае маўчаньне запанавала вокал, які ропат абурэньня ўзняўся сярод прысутных.. На‘т комуністычная моладзь прыціхла. Чулася, што ў гэтай жудаснай атмасфэры ўздымаецца хваля рэлігійнага гневу і зьневажанага пачуцьця веры“... піша доктар: „Стаяўшы побач мяне нейкі стары чыгуначнік з выразнай злосьцю агледзіў кучку хіхікаючых комсамольцаў і цяжкімі крокамі хутка выйшаў з саду“...

Камэнтарыі тут непатрэбны. Ці не будзе гэткае глумленьне тэй кропляй, якая перапоўніць чашу цярплівасьці народу і ён урэшце скіне з сябе комуністычную агіду? Пане Мятла, як вы думаеце?

„Барацьба“ з Богам.

Комуністы арганізавалі г.зв. „хаўрус бязбожнікаў“, які ставіць сабе мэтай барацьбу з верай. Па весткам газэты „Савецкая Беларусь“, гэты хаўрус пастанавіў выкарыстаць праваслаўнае сьвята Вялікадня (увесь тыдзень) для сваей агітацыі. Вызначаны спэцыяльныя лектары, якія прачытаюць антырэлігійныя лекцыі ўва ўсіх работніцкіх клюбах Савецкай Беларусі. У доме „асьветных працаўнікоў“ будзе пастаўлена п‘еса: „Суд над Богам„, а у клюбе савецкіх гандлёвых працаўнікоў ладзяць пад кіраўніцтвам „прафэсара“ Бэркэнгэйма („ісьцінна рускі“ мусіць, бо-ж такое прозьвішча)... —„вечар цуду“. У тэатрах будзе прадстаўлена п‘еса „Сьвяшчэннік Тарквіні“, а ў кіно—фільмы спэцыяльна антырэлігійнага зьместу...

І пэўне ж: цара—„казьнілі“, Бога —„няма“, а ёсьць толькі комуністычныя сьвятыя — пракокі: Маркс, Энгэльс, Ленін, Троцкі і кумпанія... Айда проці Бога, бо ўжо нічога другога для барацьбы няма...

Бюджэт С.С.Р.Р.

Пленум бюджэтнай камісіі зацьвердзіў бюджэт на 1926 г. Найважнейшыя пазыцыі расходаў: наркомваенмора — 595,600 тыс. руб., народная гаспадарка—*27,036* тыс. руб. працы—*6,480,801* р. і Г.П.У.—*31,122,778* руб. Вельмі цікава, што *на Г.П.У. выдаецца стольні-ж колькі на гаспадарку і працу разам!*

Забойствы комуністаў.

У вёсцы Зігава Калускай губ. сялянін Чыжаў забіў селькора Бажанкава.

У Іркуцку двох сялян *тапарамі* забілі селькора Чэховіча.

На Валыні ў в. Фастава стрэлам праз вакно забіты селькор вясковай Рады.

У Кіеве забіты камсамолец Сярэбранікаў.

„Высокія“ зладзеі.

Адміністрацыя Румянцаўскага музэю зьвярнулася да Луначарскага, Радэка, Троцкага, Зіноўева і Яраслаўскага (усё —„стаўпы“ комуніі!) з „пакорнай просьбай“, (ці-ж з іншай можна да гэткіх „багоў“ зьвяртацца?) *зьвярнуць у музэй старыя рукапісы, кнігі, абразы і статуі, якія былі імі ўзяты з музэю на „часовае карыстаньне“ і вось ужо тры гады ня зьвернены...*

А як-жа: зьвернуць!.. Што ў гэткія ручкі папала — пішы прапала! Пэўне ўжо недзе заграніцай прадалі, як столькі іншага багацтва расейскага народу. Не дарма-ж гэтыя верхаводы выставілі лёзунг „грабь награбленое“. А самі яны што? Зломкі якія, ці што?

Расстрэл паўстанцаў.

Па весткам „Звезды“, у Магілёве засуджаны на расстрэл 43 паўстанца „банды“ Базыля Шэўчэнкі. Банда гэтая некалькі гадоў трымала ў жаху міл'цыю, розных камісараў і камісарчыкаў, а нат і месцовае Г.П.У. Яна мела сваёй мэтай—барацьбу з савецкай уладай і комуністамі. У 1921 годзе Шэўчэнка з братам былі злоўлены і прыгавараны на расстрэл, але ўцяклі. У 1924 г., у часе бойкі банды з міліцыяй, Шэўчэнка быў забіты і на чале банды стаў Зеньчук. У канцы 1925 г. „банду“ зьліквідавалі.

Колькі каштуе заграніцны пашпарт.

ВЦИК і Саўнарком пастанавілі браць з грамадзян, жадаючых ехаць заграніцу за заграніцны пашпарт „з трудавых“ семьяў па 200 руб., а з тых якія жывуць на не „трудавы“ даход—300 руб.

Жыцьце провінцыі.

Кожны скубе ў сваю кішаню.

(м. Дзятлава, Наваградзк. пав.).

Есьць у нашым мястэчку касьцёл. Касьцёл гэты вельмі стары і дзеля гэтага патрэбуе рэмонту. І вось усе пробашчы, якія перавярнуліся ў нас тут за апошнія 10—12 гадоў, усімі сіламі стараліся дапамагчы гэтай бядзе і адрэмонтаваць касьцёл. Кожны з іх, а перабывала іх тут, здаецца, аж чатыра, збіраў на гэты рэмонт з парахвіян па 10 злотых ад вучастка. Але цікава тое, што сабраўшы гэтыя грошы кожны ўцякаў няма ведама куды, або перабіраўся ў іншую парахвію, не паправіўшы нашага касьцёла.

Ходзяць чуткі, што і цяперашні наш ксёндз-пробашч хутка мае перабрацца ў іншую парахвію, бо ўжо і ён загадаў, каб сяляне зносілі па 10 зл. ад вучастка на рэмонт касьцёла.

Дзятлавец.

Голас вескі.

(Міжэвіцкая гм. Слонімск. пав.).

Жыцьцё ў нас гэткае самае, як і па ўсіх вёсках Заходняй Беларусі. Сяляне патроху пачынаюць цікавіцца палітыкай і беларускай нацыянальнай справай.

Нядаўна ў нашай гміне адбыліся выбары войта. Доўга не маглі знайсьці адпаведната чалавека на гэтую пасаду, але нарэшце т‘кі знайшлі. Выбраным аказаўся Ч.—уніят з Альбэрціна. Чалавек ён добрый, асабліва для сялян — беларусаў (комуністам—соль у вачох); хутка спаўняе ўсе просьбы, ніколі няма ў яго ніякай валакіты. Сяляне вельмі ім задаволены.

Пасьля выбараў войта адбыліся выбары солтысаў у вёсках: Лапухова, Сяявічах, Мыслава і інш. Лапухова атрымала добрага солтыса, гэтак сама і Селявічы. А вось у Маславе солтыс, дык як кажуць сяляне, ніколі ня выходзіць з карчмы.

Есьць у нас тут агітатары нямецкага агэнта Луцкевіча, якія дураць селянам галаву аб савецкім „раю“, але справа іхняя нешта псуецца. Сяляне зусім ня хочуць іх слухаць, бо добра ўжо ведаюць за якія грошы і на каго яны працуюць.. Газэта „Беларускае Слова“ мае пасьпех паміж сялян; чытаюць усе. Таксама чытаюць і „Biel. Krynicu“. А газэціны „Белар. Ніва“ і іншыя комуністычныя аднадпёўкі ніхто ня хоча і дарма атрымліваць. Усе зразумелі фальш, бруд і лаянкі... Дарма яны шлюць нам свой лейб·орган... ён нам патрэбны толькі.. на цыгаркі...

Багдан С.

Вуніяты працуюць.

(м. Дзярэчын, Слонімск. пав.).

У нашай парахвіі ёсьць двох сьвяшчэньнікаў. І вось адзін з іх — сьв. Місюк—відаць зьнюхаўся з вуніятамі з Альбэрціна. Ен хоча зрабіць кар'еру і дзеля гэтага маніцца ўсіх праваслаўных беларусаў перавярнуць на вуніятаў. Разам з адным праваслаўным настаўнікам польскае школы, сьвяшчэннік Місюк зусім адкрыта намаўляе народ да вуніі. Што робіць другі сьвяшчэннік ня ведама. А здрайца і далей спаўняе абавязкі настаяцеля праваслаўнай царквы. Чаго чакае наш архіярэй — няведама. Асьцерагайцеся сяляне гэткага пастыра і жаніце яго ад сябе! Трэба сказаць, што працы вуніятаў і езуітаў шмат памагаюць нашы-жа праваслаўныя сьвяшчэннікі, якія ня хочуць падыйсьці бліжэй да народу — ня хочуць гаварыць на яго роднай мове, а нават змагаюцца проці самага беларускага імя. І вось вынікі... Ці апамятаюцца яны нарэшце?

Няма ратунку.

(Радашкаўская гм. Вялейск. пав.).

У апошні час у нашай ваколіцы страшэнна пашыраецца эпідэмія—водры. Хварэюць ня толькі дзеці, але і дарослыя. У некаторых вёсках, напр. у Шаматаўшчыне, ёсьць хаты ў якіх хварэюць цэлыя семьі. У сямьі аднаго беларускага селяніна адразу памёрла 4 асобы: двух дзяцей і двух дарослых, у другой памёрла 3-х, у трэцяй—2 і г. д. Паміраюць людзі проста як мухі. У Алехновічах, Вушы і Ласях таксама пашыраецца эпідэмія. Сяляне скардзяцца, што ніхто аб іх ня рупіцца. Падаткі на ўсё плаці: і на сэймік і на гміну, і на бальніцу, і на дактароў, а як прыйшла бяда, дык ніхто нават ня прыйдзе паглядзець, што гэта за хвароба, ніхто не ратуе. Чаго толькі глядзяць нашыя Сэймікі?

З тутэйшага жыцьця.

(м. Лыскава, Ваўкавыскага пав.).

Некалі наша гміна была батата лесам, але цяпер, асабліва за час паваенны, стары прыгодны да ўжытку лес на ўсім прасторы гміны, амаль што ўвесь вырубаны. Праца ў лесе была адзіным сродкам, якім чалавек мог зарабіць які-колечы грош на соль ды на падаткі, але цяпер ужо гэтага няма. Заробку няма, але патрэба ў ім тая самая, дык што рабіць—трэба ісьці дзе ў іншае мейсца працаваць. Ведама, на гэтакі заробак можа ісьці ня кожны, бо нельга пакінуць дом і гаспадарку, хоць мізэрную, але ўсё-ж такі патрэбную селяніну.

Такіх гаспадароў, якія-бы жылі, выключна, на ўтрыманьні сваёй гаспадаркі, можна пералічыць на пальцах. Нават, такіх ня шмат ёсьць, што могуць пражыць сваім хлебам да новага жніва, пакрываючы іншыя патрэбы падсобным заработкам, а добрыя ²/₃ сялянства купляе хлеб: хто ад Каляд, а хто ад Вялікадня.

Бяда, нэндза пануюць у сялянскіх хатах. І ніхто ня прыдзе з дапамогай. Шмат ёсьць на Беларусі розных дэмагогаў і палітыканаў, але запраўдных абаронцаў сялянскіх інтарэсаў дык трэба шукаць са сьвечкамі.

Разумнік.

Тутэйшая хроніка.

„Беларуская Хатка ў Вільні“.

Уладамі зацьверджаны статут новай беларускай культурна-мастацкай пляцоўкі ў Вільні, пад назовам „Беларуская Хатка ў Вільні“.

Мэтай гэтай установы зьяўляецца—ўзнаўленьне ў Вільні—гэтым традыцыйным цэнтры беларускага культурнага жыцьця — культурна-мастацкай працы, а ласьне: арганізаваньне сталага беларускага тэатру, хора, пэрыядычных лекцыяў па гісторыі беларускай культуры і па іншым пытаньням беларускага культурнага і грамадзкага жыцьця. Пры Хатцы будзе адчынена бібліятэка-чытальня.

Урачыстае адчыненьне „Беларускай Хаткі“ адбудзецца гэтымі днямі.

Арышт шпіёнаў. Гэтымі днямі віленская палітычная паліцыя арыштавала шпіёнаў, якія выкрадалі вайсковыя мабілізацыйныя дакумэнты і прадавалі іх за даляры літоўцам і бальшавікам. Па абвінавачаньню ў шпіёнстве арыштаваны гэткія асобы: Н. Дароўскі, які называе сябе крэўным б. міністра і ваяводы Дароўскага: ротмістр Турно-Славінскі, які ў 1921—1922 г.г. быў камэндантам паліцыі нейтральнага пасу на літоўскай граніцы і б. камэндант коннай паліцыі ў Вільні—Козел-Паклеўскі. Шпіёны былі арыштаваны як раз у той час, калі яны прадавалі важныя вайсковыя дакумэнты агэнтам варожай Польшчы дзяржавы.

Працэс „94“. 12 красавіка ў віленскім акружным судзе пачаўся працэс 94 асобаў, абвінавачаных у комунізме. Паміж абвінавачаных толькі—3 хрысьціяніна, а рэшта жыды. На працэс выклікана каля 200 сьведкаў. Справа слухаецца пры зачыненых дзьверах. Працэс працягнецца некалькі дзён.

Аб адсрочках для прызыўных 1925 г. 10 траўня—ў Вільні, а 17 траўня—на провінцыі пачнецца прызыў на вайсковую службу прызыўных 1905 г. У зьвязку з гэтым, варта напомніць, што прашэньні аб адсрочцы, ці аб паменшаньні часу службы, павінны быць паданы ў месцовае Староства яшчэ *да пачатку прызыву*.

Прызыў студэнтаў. Студэнты заграніцных вышэйшых школаў, якія да гэтага часу карысталіся адсрочкамі вайсковай службы, але якія ня маюць польскіх матураў, у гэтым годзе будуць прызваны на вайсковую службу.

Паварот эмігрантаў. Польскі журнал „Wychodźca“ падае вельмі цікавыя лічбы, з якіх відаць, што ў 1925 годзе лічба рээмігрантаў перавысіла лічбу эміграваўшых з Польшчы ў Амэрыку. Гэтак, за 1925 г. выехала з Польшчы

№ 10 НАШ САТЫРЫКОН № 10

Гумарыстычна — сатырычны дадатак да „Беларускага Слова“.

З песьняу сумнага жыцьця.

(*Адрыўкі з паэмы*).

I

Ня жывем мы, пакутуем,
А за што—ня можам знаць...
Усьцяж адно навокал чуем:
Вось „наказ“: podatki płać!

Абмалоціш крыху хлеба,
Чуць прыбраць пасьпееш статак,
Бач: ўжо на рынак трэба
Хлеб цягнуць і—на падатак!

Так й салома з стрэх хацёнкі
Хутка пойдзе ўсьлед за хлебам.
Застануцца дзеткі, жонкі
Без страхі, пад голым небам!

І сяляне чуць-чуць дышуць.
Прадаюць дзядоў абразы,
А у гміне яшчэ пішуць,
Усё новыя „наказы“...

II

Усюды гора, ўсюды сьлёзы...
Сэрца ажно жах бярэ...
І як на розум ўзяць цьвярозы —
Жыцьцё хай чорт сам забярэ!

Усе нас гнэнбяць, абіраюць,
Ня хочуць зваць й чалавекам,
То „апекаюць“, то „караюць“
У залежнасьці ад „духа века“.

ад гэтых усіх „векаў“
Ледзь па сьвету лазім мы.
Нечым ўжо набіць і бруха...
Затое вольна: дьзвер... турмы...

III

Усім найболыш мы сольлю ў воку,
Што ўжо пачалі ажываць,
Што ў палітыцы мы кроку
Хочам іншым дадзяржаць.

Што жадаем зямлі, волі,
І праў належных чалавеку.
Крычым у гневе: „ўжо даволі,
Мы пратэстуем проці зьдзекаў!“

Што ў барацьбе за зямлю-матку
З нас кожны й на сьмерць гатоў.
Што хочам ладу і парадку,
Не сваевольля чужынцоў...

Б. Друцкі.

Зразумела...

— Так мяне мой зьбіў, што ледзь да вас прыцягнулася...
— *Каким же это образом?* пытае „бацюшка“.
— Каб-жа вобразам, а то, каб яго ліха!—кійком... плача кабета.

Заіка ў судзе.

Судзьдзя: Як завецеся?
Заіка: Я-я-н-нк-а З-з-з-аі-ка.
Судзьдзя: Ці вы вы заўсёды гэтак ікаеце?
Селянін: Не-не-не заўсё-ды.
Судзьдзя: А калі-ж?
Селянін: Толь-кі та-ды, як-як га-ва-ру!

З гутарак.

— Ці шмат жыдоў у комувістычнай партыі?
— Не, толькі 60 працэнтаў.
— А рэшта?
— Жыдоўкі.

Лек на розум.

Паразумнеў каб чалавек,
Некалі быў добры лек.
Яго ўжывалі дзяды нашы;
Зваўся бярозавай ён кашай.

І вось пакуль за глупствы білі
—Ад нас лепей людзі жылі.
Цяпер — куды ні аглянешся,
З глупствам нейкім стаўкнешся.

Няма розуму ні ў чым—
Надта кепска жыць усім!

Шукаюць выхаду у ізмах—
Комунізмах ды фашызмах,
Рэвалюцыях, тэорыях,
Яшчэ нейкіх гісторыях,—
Усім патрэбных як кароста...
А у чым справа—вельмі проста:

Замест ўсякіх гучных слоў
Трэба дур выбіць з галоў.
А для аздараўленьня мозга—
— Далібог патрэбна розга!

Б. Д.

„Манарх“ гандлюе... селядцамі.

Гутараць паміж сабой некалькі вучняў Беларускай гімназіі.
— Скажы, калі ласка, чаму гэта наш „манарх“ у сваёй кнігарні ня толькі кніжкі прадае, але таксама і селядцы з крупамі ды мукой?
— Вось дурны! Ці-ж ня ведаеш, што кніжак да яго ніхто купляць ня ідзе. А тут—з гімназіі выставілі, газэту зачынілі. А жыць трэба, дык вось і пачаў селядцамі гандляваць.

Рдз.

Былі паслы,—цяпер дэпутаты.

На адным з апошніх паседжаньняў Сял.-Раб. Грамады, пасол М. закрануў пытаньне аб тым, каб паслы з Грамады не называлі сябе паслымі, бо гэта слова прыпамінае адну вывёлу з надта доўгімі вушамі. Прысутныя згадзіліся з гэтым і пастанавілі, каб паслы з Грамады называлі сябе не пасламі, а дэпутатамі.

Рдз.

Не прывітаўся.

Хлапец вёў цялё (не Макаравае) на вяроўцы і трымаў абодвымі рукамі, бо вырывалася. Над'ехаў пан і крыкнуў:
— Ах, ты лайдак, чаму не прывітаешся, капелюх ня здымаеш?!
— Устаньце,—кажа хлапец, — патрымайце цялё, дык я здыму капелюх!

У хуткім часе „НАШ САТЫРЫКОН“ пачне выходзіць асобным сшыткам, па тыпу вялікіх сатырычных журналаў, з багатым і цікавым зьместам і ілюстрацыямі. Усім платным падпісчыкам „Беларускага Слова“ журнал „Наш Сатырыкон“ будзе разасланы дарма.

ў Амэрыку 3.178 чалавек, а вярнулася адтуль у Польшчу 3.693 чалавека. Па данным таго-ж журнала ў 1925 годзе выехала з Польшчы 27.000 жыдоў, з якіх 15.000 у Палестыну.

Рэдукцыя паліцыі. У зьвязку з агульнай рэдукцыяй служачых у ўрадовых установах, у віленскім ваяводзтве звольнена з паліцыі некалькі падкамісараў і асьпірантаў.

Даплата за пісьмы на карысьць беззработных. Паштовая дырэкцыя выдала распараджэньне аб тым, што кожнае пісьмо павінна аплачывацца дадатковай маркай у 1 грош на карысьць беззработных. Гэткім чынам перасылка звычайнага пісьма каштуе цяпер не 15, а 16 грош.

Курс даляра. 16 красавіка за даляр плацілі 8 зл. 87 гр.—8 зл. 83 гр.

ЮРЫДЫЧНЫЯ ПАРАДЫ.

Падп. Б...кай. Запытаньне: Вышла замуж у 1914 г. жылі з мужам разам толькі 4 месяцы. Пасьля ён выгнаў мяне і жыве дагэтуль з другой кабетай, а я жыву ў братоў. Муж ня толькі нічога мне не дае, але нават не аддаў мне тое, што я ўнясла яму як пасаг: 200 р. золатам і г. д. Сьведкаў ані расьпісак няма. Ен — багаты, мае 20 дз. зямлі і добрую гаспадарку. Ці можна і як высудзіць з яго пасаг і што-нешта на жыцьцё?

Адказ: Пасаг, калі няма ніякіх доказаў колькі і чаго ўнесяна—не атрымаеце. А калі можаце даказаць, што ня жывецё з мужам па яговіне, г. зн. ён выгнаў вас і не прымае, дык можаце атрымаць на праціганьне за 10 гадоў мінулых і на будучыню будзеце атрымоўваць адну трэцюю частку даходаў мужа. Апрача віны мужа ў тым, што не жывець разам, трэба даказаць і тое, колькі прыблізна ён мае даходу. Падаваць прыдзецца ў Акружны Суд.

Падп. з Дэрэчына. Запытаньне: 1. У 1912 годзе купіў у мястэчку пляц ад ўласьніка, які сам прад 12 гадамі купіў гэты пляц ад мясцовага пана. Купчая зроблена фармальна. На пляцу будынкі былі ўжо да 1912 г. Цяперака суседняя вёска клапоціцца аб зьліквідаваньні яе сэрвітутаў і вось па пляну вёскі аказваецца, што і пляц мой уваходзіць у сэрвітутную зямлю. Ці могуць адабраць гэты пляц?

Адказ. Ня могуць, бо калі на ім была ўжо будоўля да 1912 г. значыцца з гэтага пляцу ўласьнікі сэрвітуту карыстацца не маглі. А права на сэрвітут,—калі з яго на даным кавалку не карыстаюцца тыя, хто па дакумэнтам мае тут сэрвітут, а карыстаўся бязспрэчна і болей 10 гадоў нехта другі—трацiцца па даўнасьці.

Запытаньне 2. Па дагавору арэндатар за пляц павінен плаціць збожжам. У 1924 г. ён заплаціў, а ў 1925 г хацеў заплаціць ўласьніку арэнду за 2 гады. Уласьнік ня ўзлў, бо тады жыта было — па 6 зл. пуд, а зажадаў, каб яму за той год выплачана было грашыма. Арандатар на гэта ня згодзіўся і ўласьнік падаў ў Суд. Арандатар, да якога належаць будынкі, якія стаяць на пляцу, хацеў бы купіць гэты пляц. Арандуе я о ўжо 20 гадоў. Што і як рабіць?

Адказ: Патрабаваць арэнду ўласьнік можа толькі ў тым размеры і форме, як было ўмоўлена па дагавору. Але дзеля таго, што арандатар не заплаціў у срок арэнды—ўласьнік мае права жадаць розьніцы ў цане збожжа. У гэтым арандатар прайграе. Што датычыць жаданьня адкупіць пляц, дык тут справа гарэй. Ці гаспадар згаджаецца на гэта? І якія дагаворы былі паміж старонамі, на які срок, якія варункі і г. д. Гэта трэба ведаць падрабязна і толькі тады можна даць адказ.

Падп. А. Б—шу. Запытаньне 1. Ці мае права цяпер атрымаць пэнсію вучыцель расейскай школы, які праслужыў у Віленшчыне больш 25 г. Куды зьвярнуцца і якія трэба дакумэнты?

Адказ. Перш-на-перш трэ' зьвярнуцца да п. Прэзыдэнта Рэспублікі з просьбай аб васстанаўленьні вам срока і права на хлапоты, бо срок вы ўжо прапусьцілі. Калі срок і права будуць установлены можна будзе пачаць хлопаты ў Міністэр. Асьветы. У прашэньні на імя п. Прэзыдэнта трэ' вытлумачыць чаму прапусьцілі срок (ня было аб гэтым абвесткі, ці мо' хварэў і г. д.)

Запытаньне 2. У 1919 годзе я прадаў сваяку 4 дз. зямлі і атрымаў за гэта каня, карову і 1500 р. грошы. Выдаў яму расьпіску, што ўмова часовая і калі я сам, або мае насьледнікі зажадаюць звярнуць зямлю назад, дык мы павінны зьвярнуць яму ўсе атрыманыя, разам з неўстойкай у 6000 руб. Сваяк з даходу ад зямлі павінен быў мне яшчэ дадаць 2 авечкі і калёсы, але не даў і даплачваць наагул ня хоча. Што рабіць, каб атрымаць зямлю?

Адказ: Шкада, што ня пішаце як у вашай расьпісцы сказана: ці тое, што вы атрымалі ёсьць поўная цана, ці толькі задатак? Гэта вельмі важна. Потым —напішыце: якая цана на зямлю у вас тады была, г. зн. ці вы прадалі па згоднай цане ці мо' танней чым на палову. Калі б вы даказалі (сьведкамі): што прадалі, бо мусілі (напр. выежджалі ў часе прыходу бальшавікоў ці каго, ці іншая нейкая канечнасьць была), што прадалі танней чым за пяць дванаццатых заправднай вартасьці зямлі — можна зямлю адабраць. Калі-ж не, дык можаце атрымаць толькі тую даплату, якая ўмоўлена ў расьпісцы.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА.

М. Зіонтэк. Газэту пасылаем акуратна. У тым што не атрымалі — вінавата толькі пошта. № 8 дасылаем.

Я. Сьвіце. Юрыдычную параду атрымаеце калі прышлецё грошы. Пробныя нумары пасылаем.

Т. Лукашэвічу, М. Ламека і Г. Барова. Пробныя нумары пасылаем. Калі хочаце атрымліваць і далей, дык прышліце падпіску.

Biuro „Promień“. Просьбу споўнілі.

Разумніку. З прысланага карыстаем. Прысылайце яшчэ.

М. Дзядзёла. Юрыдычныя парады даем толькі падпісчыкам.

Праваслаўнаму Беларусу. Карэспандэнцыю атрымалі, карыстаем.

С Лу—ку. і П. Шчэтку. Юрыдычныя парады даем толькі падпісчыкам газэты.

Л. Аблажэю. Пасылаем пробны нумар; падпіску каштуе 2 зл, 80 гр на тры месяцы,

М. Плоскаму. Пасылаем пробны нумар. Калі хочаце атрымліваць і далей прышліце падпіску.

Адказны Рэдактар Т. Вернікоўскі. Друк А. Дворжэца Завальная 32. Выдавец Ч. Бел. Рада.